

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- 1.....פרק חמישי המוכר את הספינה.....
- א. המוכר את הספינה מכר את התורן...ואת כל המנהיגין אותה אבל לא מכר לא את העבדים ... ולא את האנתיקי ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין..... 1
- ב. ומחינן ליה באלוותא דחקיק עליה..... 2
- ג. וחזינן הנהו אווזי דשמטי גרפייהו משמנייהו וקא נגדי נחלי דמשחא מתותייהו ... עתידין ישראל ליתן עליהן את הדין..... 3

פרק חמישי המוכר את הספינה

דף עג.

א. המוכר את הספינה מכר את התורן...ואת כל המנהיגין אותה אבל לא מכר לא את העבדים ... ולא את האנתיקי ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין

המוכר את¹ הספינה ולא פירש מה מכר עמה, מכר כל הכלים המשמשים את הספינה, אבל לא הדברים שיש להם שימוש גם שלא בספינה.²

לפיכך בכלל מכירת הספינה מכר את מכלול התורן והמפרשים, והעוגנים והחבלים והמשוטפים והמנועים ומיכלי הדיזל, והקשר, וכדומה.³ ומכר את הגשר המחובר⁴ לעלות לספינה⁵, ואת מחסן מי השתיה שבתוכה.

¹ שו"ע ונו"כ רכ א

² סמ"ע שם ו

³ בערוה"ש שם א "ואת התנורים שמסיקין שם הנחלים להעלות את הקיטור וכל המוכנות עם הגלגלים ... ובזמנינו מכור גם הקאמפאס שמראה הילוכה לאיזה צד שיש בו חוט המאננעט" ומסתברא שבכלל זה כל מכשירי הניווט והקשר.

⁴ סמ"ע שם ג

⁵ ולפי"ז גם המנופים להעמסה וכל כיו"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אבל לא מכר את סירת ההצלה או סירה שמפליגים בה לדונג או מהספינה לחוף, ולא את הסחורה שבתוכה⁶. ולא את המרצופים והם השקים הגדולים שמשמים בהן סחורה ומונחים תמיד בהספינה⁷.

ואם אמר לו היא וכל מה שבתוכה אני מוכר לך, הרי כל אלו מכורים⁸.

ב. ומחנין ליה באלוואתא דחקיק עליה ...

מותר לעבור על איסור דרבנן, כדי לרפאות בסגולה⁹. אבל לא על איסור דאורייתא¹⁰, ובמקום פיקוח נפש אף איסור דאורייתא¹¹.

ולכן מותר להשקיט הים מגלים שרוצים להטביע הספינה להכות את הים באלות, מקלות שחקוק עליהם: אהיה אשר אהיה יה ה' צבאות אמן אמן סלה¹².

⁶ שכל אלו אף שהן עשויין לצורכי הספינה, מ"מ אין שם ספינה עליהן ויכול לעשות בו שימוש ג"כ לדבר אחר. סמ"ע שם ו

⁷ ולפי"ז אף הקונטיינרים שמועמסים תמיד על הספינה לא מכר.

⁸ לכאורה יש לעיין מאי שנא מבית הבד בסימן רט"ו ס"ב דאפילו אמר לו כל מה שבתוכה אין המרצופין מכורים. וצריך לומר דמטלמלין למטלמלין גירי טפי, ומשום הכי כאן אפילו הסחורה שבתוכה הוא מכור, וצריך עיון. אבל יוסף שם ועיין בית יעקב שכתב משמע לכאורה דמכורים אף הסחורות שאינם שייכים להספינה אלא למסחר, וכן פירש הערוך אנתיקי מעות שבספינה, ואולי הוא להוצאות הספינה, אבל לא משמע כן. והערוך השולחן כתב בפשיטות דכהאי גוונא אינו מכור, ולדעתי צריך עיון בזה.

⁹ וכן משנ"ב (סימן של ס"ק כה), שכתב וז"ל: ומומנין השליא כדי שיחם הולד, והיה זה מדרך סגולה אצלם, עכ"ל.

¹⁰ כמבואר במ"ב שם

¹¹ עיין חשוקי חמד בשבת קד: שהביא בתולדות הרב אליהו חמויי זצ"ל (מחכמי ארם צובא, מח"ס פה אליהו, תרע"ד) מסופר שבעיר מארקיש במרוקו היה עצירת גשמים עד סוף חודש אדר א', ומוסיף הרב חמוי דבר חידוש שעשה באותו יום לפני העם. "ומאת ה' היתה זאת שבאותו היום עצמו, היתה ברית מילה בעיר, והלכתי ודרשתי גם בברית ועשיתי תפילה גדולה, ואחר כך לקחתי את דם הברית שיצא מהתינוק, וכתבתי עם הדם שם הוי"ה. והיה זה לפלא שזמן קצר אחר כך נפתחו ארובות השמים, וירדו גשמי רצון בברכה ונדבה, והעיר מארקיש צהלה ושמחה. והיה קידוש השם גדול בעיני כל הגויים, עד שאמרו עליי שאני 'חכם הגשמים'". ויש לשאול כיצד מותר לכתוב שם הוי"ה על הקיר הרי לכאורה הוא גנאי לשם הקדוש כמבואר בתשובת חתם סופר (ח"ו ליקוטים, סימן ה) הצעתי הדבר לפני גיסי הגר"ח קנייבסקי שליט"א והשיב: מן הסתם הגאון הנ"ל ידע בוודאות שלאחר שיעשה מעשה כזה, הגשמים יבואו, ואם כן ברור שמותר לעשות זאת, מפני פיקוח נפש, וכשם שאליהו הנביא טימא עצמו לבן האלמנה, למרות שהיה כהן, משום שהיה ברור לו שיחיה כמבואר בתוספות במסכת בבא מציעא (קיד ע"ב ד"ה אמר).

¹² למרות שלכאורה הוא ביזוי שם ה' ועיין חשוקי חמד כאן ובשבת קד:

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ולפיכך גם מה שנאמר ביפה ללב¹³ טוב לקחת מאפיקומן לישא אצלו בחיקו, והוא סגולה, ולהשקיט את הים מזעפו. שישליך ממנה לד' רוחות הספינה, והוא רמז הכתוב מכל צרה הצילנו, ר"ת "מצה". מותר לזרוק אותו לים גם בשבת, וטוב שיזרקנו כלאחר יד, כלומר יהפוך פניו לספינה, ויזרקנו לים מאחורי גבו.

וכן מותר לחולה קדחת שיתלו עליו קמיע מומחה של עשבים, ולזרוק את הקמיע בשבת לנהר שהוא כרמלית¹⁴.

דף עג:

ג. וחזינן הנהו אוזוי דשמטי גדפייהו משמנייהו וקא נגדי

נחלי דמשחא מתותייהו ... עתידין ישראל ליתן עליהן את

הדין

אסור לגרום צער לבעלי חיים אפילו אם אינו עושה בידים, וכל שכן שאסור בידים, ולפיכך למרוט נוצות¹⁵ מחיים מכנפיה לצורך כתיבה אסור משום צער ב"ח, אבל בעופות אם יכול לשחוט בלא מריטת הנוצות עדיף טפי ואם אי אפשר יכול למרוט הנוצות שלא יבא לידי חלדה.

אולם כל דבר¹⁶ שעושין לרפואה או לשאר דברים אין בו משום איסור צער בעלי חיים, ולכן מותר למרוט נוצות האווזות חיות ואין חוששין לצער בעלי חיים, שהרי על ידי כך נעשות שמנות יותר¹⁷, מכל מקום יש נמנעין דחשיבה אכזריות גדולה.

¹³ ח"ז, הובאו דבריו באורחות חיים סימן תעז סק"א

¹⁴ באר היטב (סימן שכח סק"ג) שהביא מהשב"י,

¹⁵ באר היטב יו"ד כד ה

¹⁶ רמ"א אבהע"ז ה יד

¹⁷ מנהג העולם למרוט נוצות מאווזות קודם שנותנים אותם ללול שלהם להתפטם באמרם שעל ידי זה נעשים שמנים יותר וקורין אותן נוצות מיבשות לא שמעתי אם נוהגים כן אומות העולם כי לא שכיח כל כך שיפטמו הם אווזות, עזר מקודש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכבר התבאר במסכת ברכות דף מ. וגיטין דף סב. שישים לבו לפני שהולך לאכול או לטעום¹⁸ דבר מה, האם הגיע זמן אכילת בעלי החיים שברשותו¹⁹, ואם הגיע הזמן יברר אם אכן מאכלם לפניהם. ואסור לא לאכול אפילו אכילת עראי קודם שידאג למאכלם. ואם יודע שמאכלם לפניהם או מינה שליח שיביא להם מאכלם די בכך, אף על פי שבפועל עדיין לא אכלו.

אם מינה כמות גדולה של אוכל לפניהם ויודע שזה מספיק לכל היום או למספר ימים, שוב אין צריך לטפל בהם עד שמשער שאפשר נגמר מאכלם. אין חיוב שהוא בעצמו יביא להם מאכלם²⁰, אלא מספיק כל שיש תחת ידו אנשים הממונים על האכלת בעלי החיים שלו ואין עליו חוב לטפל בעצמו בכך אין חיוב זה חל אלא על בעלי חיים שלו שמוזנותיהן עליו, אבל אם הבעלי חיים שאינם שייכים לו, אין עליו החיוב לברר לפני אכילתו האם סידרו את מאכל הבעלי חיים²¹. אולם יש למנוע מהם צער בעלי חיים²², אם רואה שרעבים או צמאים.

¹⁸ כדעת המג"א או"ח קסז חי, ודלא כהמ"ז (סק"ז) שמתיר טעימה, ובשו"ע הרב מביאו בלשון יש מי שמתיר, ובחיי אדם כלל ה' (נשמת אדם סקי"א) מחלק בין טעימה בעלמא בעת שיושב לסעודת קבע דזה אסור לכו"ע לבין טעימה ואכילת עראי דאין בזה איסור, אך בשאר הפוסקים לא מצינו חילוק זה.

¹⁹ שבהמה לאו דוקא אלא ה"ה חיה עופות ודגים שברשותו אפילו אינם כשרים. שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' י"ג, וכ"כ בשו"ת הר צבי ח"א סי' צ' ועוד.

²⁰ א"א בוטשאטש, כה"ח קנב.

²¹ ובשו"ת שאילת יעב"ץ ח"א סי' י"ז כותב לדון לענין התול או כלב המגדל בתוך ביתו דאף שמוזנותיהם עליו אין עליו חיוב לדאוג למאכלם קודם למאכלו, דלא אמרה התורה אלא באותם בע"ח אשר סמוכים ותלויים על בעליהם ואין מוצאים מאכלם לפניהם אלא ממה שנותנים להם, משא"כ התול וכלב ודומיהן אשר מצויים תדיר באשפתות ובכל מקום שיש שיוירי מאכלים ודברים מאוסים ומוזנותיהן לפניהם, אמנם בודאי יש לדון בכל מקרה לגופו של ענין, דגם תרנגולים מנקרים באשפתות ומ"מ מצינו בחרדים (פי"ד) "מעשה היה בדורינו שהרב המקובל הגדול כמוהר"ר יצחק אשכנזי ז"ל הסתכל בפני ת"ח אחד ואמר לו נרשם בפניך עוון צער בע"ח, והיה אותו ת"ח מצטער ומפשפש בדבר, עד שמצא אשתו לא היתה נותנת מאכל לתרנגולים בבוקר, אלא מנחת אותן הולכות בחצר וברחוב לנקר, ואז ציוה עליה וזירזה לעשות להן גיבול הסובין והמים בבוקר בבוקר, ואחר שנתקן הדבר והרב לא ידע הסתכל בפניו ואמר לו סר עוונך.

²² וכ"כ בשלחן המהור"פ פ"ה "שכן נהגו אנשי מעשה בזמן הקור הגדול להשליך להצפרים דבר מאכל מפני שאין מצוי להם מזונות, והכל בשביל לעורר רחמים עליונים על כל הברואים", ועיי"ש מעשה מקדוש אחד שהיה תמיד לוקח תבואה בידו ומאכיל עופות של אנשים אחרים הבאים לידו, וכל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים, ולדברי החרדים לתת לבע"ח מאכלם הוא בכלל מ"ע ד"הלכת בדרכיו" שהקב"ה זן ומכלכל מקרני ראמים עד ביצי כינים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ולכן אין איסור²³ לאדם לתת לאכול לבני ביתו וילדיו ואורחיו הסמוכים על שלחנו לפני שמאכיל לבהמותיו, כי להם אין כלל איסור לאכול קודם, ואדרבה יש לאדם להקדים מאכל ילדיו ואורחיו לפני שנותן מאכל לבהמותיו.

בספר חסידים כתב לשתות אדם קודם לבהמה כדכתיב ברבקה²⁴ שאמרה להעבד (בראשית כד פסוק מו) שְׁתֵּה וְגַם גְּמְלִיךָ אֶשְׁקֶה, וכן מצינו (במדבר כ פסוק ח) וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעֵיָרָם, משום שבאכילה יש יותר מקום לחשוש שימשך באכילתו, משא"כ בשתייה אין שייך לימשך לזמן מרובה בשתייה²⁵.

אם ניכר על הבעל חי שהוא צמא למים אסור לאדם לשתות עד אשר ישקהו.

כששכח לתת המאכל לבהמותיו ושאר בע"ח התלויים במזונותיו לפני ברכתו, אין להפסיק לכתחילה בדיבור²⁶, או ביציאה מהבית אליהם, אלא יטעום מעט ואח"כ יתן המאכל לבהמותיו.

וכן התבאר בשבת קכח. שלמרות שאין מיילדין את הבהמה בשבת וביו"ט, כלומר למשוך את הולד מהרחם, משום טירחא יתירה. וכשיש צער גדול לבהמה מותר גם לטלטלה כפי הצורך להקל מצערה, וגם ליילד אותה ואין לחשוש לאיסור מוקצה ו'טירחא יתירה', כי 'צער בעלי חיים דאורייתא' דוחה איסורים אלו, וכל שכן אמירה לנכרי.

²³ עיין שו"ת אג"מ ח"ב סי' נ"ב. ותפארת יעקב על משניות שבת פט"ז אות י"ג. ובשו"ת צי"א ח"ב סוס"י ע"ד בשם קוב"ץ תורני קוב"ץ דרושים שי"ל בשנת תרפ"ה בשם האמרי אמת זצ"ל
²⁴ בפמ"ג מ"ז סק"ז מביא בשם התורני המופלא מהר"ר מורי כהן ז"ל מפראנקפורט (וכותב הפמ"ג עליו "כי ידעתי ומכיר הייתי אותו שהיה ירא שמים מרבים על כן הזכרתי שמו על הספר ולכבוד נשמתו תנצב"ה אמון") דמה ראיית הספר חסידים (המובא במ"א סק"י"ח) מרבקה דבשתייה קודם האדם לבהמה (ע' להלן אות ט"ז), הלא רבקה בודאי לא היתה מחויבת להקדים הבהמות כי הלא אינם שלה וכו', ובפמ"ג (שם) מתרין דאכ"ן אין כוונת הס"ח להביא ראייה מרבקה אלא מאליעזר שאמר והיה הנערה וכו' ואמרה שמה וגם לגמליך אשקה אותה הוכחת וכו', וצריך להגיה בס"ח ובמנ"א 'שאמר' ולא 'שאמרה', וע"ע שו"ת כת"ס או"ח סי' ל"ב, ושו"ת אג"מ ח"ב סי' נ"ב.

²⁵ שו"ת הר צבי ח"א סי' צ',
²⁶ המ"א הביא בסי' רע"א בשם תשו' מהר"מ דלאכול קודם הבהמה הוא איסור דאורייתא, ומשמע דס"ל שהוא דרשה גמורה ולא אסמכתא, ולפי"ז פשוט דאפילו בדרך המוציא צריך להפסיק, אבל מהפוסקים מוכח דלא ס"ל הכי. וכן הסכימו הרבה אחרונים שדין הקדמת המאכל לבהמה אינה אלא מנהג טוב וחיובו מדרבנן, והביאו לשון הרמב"ם (בסופ"ט מהל' עבדים) "הכמים הראשונים היו נותנים לעבד מכל תבשיל שהיו אוכלין, ומקדימין מזון הבהמות והעבדים לסעודת עצמן, שהרי הוא אומר כעיני עבדים אל יד אדוניהם", ומוכח שאינו חיוב מה"ת אלא מנהג, ומי"מ צריך האדם להקפיד מאד על הנהגת חז"ל והנהג, אם יודע בהחלטיות שהגיע זמן אכילתו ושתיתו הבע"ח ורעב ללחמו ומשהה ממנו זאת עובר על איסור צער בעלי חיים שי"א שהוא מה"ת.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

וכן במקום שיש חשש סכנה לוולד או לאם אחר שנתעורר הוולד לצאת מותר למשוך את הוולד, ואם אי אפשר להשיג נכרי, מותר כל זה אף בישראל.
ואיסורים דאורייתא לדברי הכל אסור לעשות כדי ליילד הבהמה או כדי להקל מצערה, ואפילו תמות הבהמה וולדה, ורק על ידי נכרי מותר לעשות ככל המצטרך.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

